

(กสม. แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 33/2568)

กสม. ตรวจสอบการขอตั้งโรงไฟฟ้าขยะ 7 แห่งในภาคตะวันออก

ระบุมีการปิดกั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เนะ สผ. ทบทวนให้โรงไฟฟ้าทุกขนาดต้องจัดทำ EIA

- ชี้ โรงพยาบาลเอกชนรุกล้ำสาธารณประโยชน์บางวันในชุมชนศิริสุข จ.นครศรีธรรมราช

และหน่วยงานตรวจสอบแนวเขตที่ดินโดยประชาชนมีส่วนร่วม

วันศุกร์ที่ 26 กันยายน 2568 เวลา 10.30 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยนายสันต์ ภัยหลิกสิทธิ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และนายภาณุพันธ์ สมสกุล ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ครั้งที่ 33/2568 โดยมีวาระสำคัญดังนี้

1. กสม. ตรวจสอบการขอตั้งโรงไฟฟ้าขยะ 7 แห่งในภาคตะวันออก ระบุมีการปิดกั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เนะ สผ. ทบทวนหลักเกณฑ์ให้โรงไฟฟ้าทุกประเภท ทุกขนาด ต้องจัดทำรายงาน EIA

นายสันต์ ภัยหลิกสิทธิ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนจำนวน 3 คำร้อง เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2567 เกี่ยวกับการขอตั้งโรงงานผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงขยะอุตสาหกรรมรวม 7 แห่ง ในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคตะวันออก ได้แก่ (1) พื้นที่นิคมอุตสาหกรรมไฮเทค กบินทร์ จังหวัดปราจีนบุรี 3 แห่ง (2) พื้นที่ตำบลบ่อวิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี 2 แห่ง และ (3) พื้นที่ตำบลปลวกแดง อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง 2 แห่ง โดยร้องเรียนในประเด็นสำคัญที่คล้ายคลึงกันว่า มีการปิดกั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในการจัดรับฟังความเห็นประกอบการขออนุญาตตั้งโรงงาน นอกจากนี้ ผู้ร้องยังเห็นว่า โรงงานผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าแต่ละแห่งซึ่งมีกำลังการผลิต 9.9 เมกะวัตต์ หลีกเลียงการจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) และโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค กบินทร์ จังหวัดปราจีนบุรี มีสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งผู้ร้องยังมีข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับการใช้น้ำของนิคมอุตสาหกรรมไฮเทคฯ จากบึงสาธารณประโยชน์โคกมะม่วง ซึ่งเป็นบึงที่ประชาชนใช้เพื่อการเกษตร จึงขอให้ตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องทั้งสามคำร้องจากทุกฝ่าย หลักกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 43 ได้รับรองสิทธิของบุคคลและชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมาตรา 58 ได้กำหนดให้ในกรณีที่รัฐจะอนุญาตให้มีการดำเนินการใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อม รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการขอตั้งโรงงานผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงขยะอุตสาหกรรมรวม 7 แห่ง ในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคตะวันออก ปรากฏว่า โรงงานทั้ง 7 แห่ง ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กมาก มีกำลังการผลิตติดตั้ง 9.9 เมกะวัตต์ ต่อ 1 โครงการ จึงไม่เข้าข่ายที่จะต้องจัดทำรายงาน EIA ซึ่งกำหนดบังคับเฉพาะโรงไฟฟ้าที่พลังงานความร้อนที่มีกำลังการผลิตติดตั้ง ตั้งแต่ 10 เมกะวัตต์ขึ้นไป และแม้โรงงานในบางพื้นที่จะมีที่ตั้งติดกัน แต่ก็มีขอบเขตที่ตั้ง การจัดตั้งนิติบุคคล และการใช้ระบบสาธารณูปโภคที่แยกออกจากกันอย่างชัดเจน จึงไม่ถือเป็นโครงการเดียวกันที่จะนำกำลังการผลิตติดตั้งมาคำนวณรวมกันได้ ซึ่งไม่เข้าข่ายต้องจัดทำรายงาน EIA ด้วย อย่างไรก็ตาม โรงงานผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กมาก ยังต้องจัดทำรายงานประมวลหลักการปฏิบัติ (Code of Practice: CoP) ตามระเบียบคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำรายงานประมวลหลักการปฏิบัติ และรายงานผลการปฏิบัติตามประมวลหลักการปฏิบัติ สำหรับการประกอบกิจการผลิตไฟฟ้า พ.ศ. 2565 (ระเบียบ กกพ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำรายงาน CoP) โดยต้องรับฟังความเห็นและทำความเข้าใจกับประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อประกอบการยื่นขอรับใบอนุญาตผลิตไฟฟ้า

จากการตรวจสอบปรากฏว่า การขอตั้งโรงงาน สถานที่ตั้งของโครงการ มาตรการควบคุมมลพิษ และผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศของโรงงานทั้ง 7 แห่ง เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด ในขั้นนี้ ซึ่งเป็นช่วงที่ยังไม่ได้เริ่มผลิตไฟฟ้า จึงยังไม่ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ ส่วนกรณีโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค กบินทร์ จังหวัดปราจีนบุรี 3 แห่ง ซึ่งมีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับความไม่ชอบธรรมของสัญญาซื้อขายไฟฟ้าเนื่องจากทั้งโรงงาน 3 แห่งเป็นบริษัทในเครือเดียวกับบริษัทแห่งหนึ่งที่มีสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับการไฟฟ้าฯ อยู่ก่อนแล้วนั้น ไม่ถือว่ามีผลกระทบอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากโรงงานทั้ง 3 แห่ง เป็นโครงการโรงไฟฟ้าที่ลงทุนก่อสร้างใหม่ ไม่ใช่โครงการในนามบริษัทที่ยังมีสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับการไฟฟ้าฯ ดังนั้น จึงมีคุณสมบัติเป็นผู้ยื่นขอผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กมากตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ กกพ. ว่าด้วยการจัดหาไฟฟ้าฯ

อย่างไรก็ดี ขอตั้งโรงงานผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงขยะอุตสาหกรรมรวม 7 แห่ง ในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคตะวันออก มีประเด็นที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่สำคัญจากการปิดกั้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย โดยปรากฏว่าในขั้นตอนการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำรายงาน CoP โรงงานในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมไฮเทค กบินทร์ จังหวัดปราจีนบุรี และพื้นที่ตำบลปลวกแดง อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง มีกลุ่มชายสามชุดคำปิดบังใบหน้าและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยกีดกันไม่ให้กลุ่มผู้คัดค้านเข้าร่วมการประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นในเวที ส่วนโรงงานในพื้นที่ตำบลบ่อวิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นในวันที่ 28 ธันวาคม 2566 ซึ่งเป็นช่วงที่ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียส่วนใหญ่ซึ่งประกอบอาชีพในพื้นที่รอบโครงการเดินทางกลับภูมิลำเนาช่วงเทศกาลปีใหม่ และสถานที่เวทีรับฟังความคิดเห็นอยู่ห่างจากพื้นที่ตั้งโครงการเกือบ 20 กิโลเมตร ส่งผลให้ประชาชนผู้อาจได้รับผลกระทบไม่สะดวกเดินทาง

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นสิทธิเชิงกระบวนการอย่างหนึ่ง ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนไปสู่การคุ้มครองสิทธิเชิงเนื้อหา การกีดกันไม่ให้กลุ่มผู้ร้องและประชาชนที่เห็นต่างเข้าร่วมประชุมและจำกัดสิทธิในการแสดงความคิดเห็น รวมถึงมีพฤติกรรมที่ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมหวาดกลัวไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ถือได้ว่าการจัดรับฟังความคิดเห็นขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง อันส่งผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลและชุมชนที่จะได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานก่อนการดำเนินการใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชน ซึ่งได้รับการรับรองและคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกติการะหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี

ด้วยเหตุผลข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2568 จึงมีมติให้ข้อเสนอแนะไปยังโรงงานผู้ถูกร้องทั้ง 7 แห่ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสรุปได้ดังนี้

(1) ให้โรงงานผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงขยะอุตสาหกรรมรวม 7 แห่ง ในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคตะวันออกตามคำร้อง ตรวจสอบปริมาณสารมลพิษตามกำหนดมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียจากโรงไฟฟ้าที่ใช้ขยะเป็นเชื้อเพลิงที่เกิดขึ้นต่อปี และระบุไว้ในรายงานผลการปฏิบัติตามประมวลหลักการปฏิบัติ หรือ รายงาน CoP สำหรับการประกอบกิจการผลิตไฟฟ้า

(2) ให้กรมควบคุมมลพิษเพิ่มโพลีไซคลิกอะโรมาติกไฮโดรคาร์บอน (PAH) และฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) เป็นสารมลพิษทางอากาศตามกำหนดมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียจากโรงไฟฟ้าที่ใช้ขยะเป็นเชื้อเพลิง

(3) ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ทบทวนให้โรงไฟฟ้าพลังความร้อนทุกประเภท ทุกขนาด เป็นโครงการที่ต้องจัดทำรายงาน EIA และทบทวนหลักเกณฑ์การพิจารณากรณีโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนที่มีกำลังการผลิตต่ำกว่า 10 เมกะวัตต์ ตั้งแต่ 2 โครงการขึ้นไปซึ่งมีที่ตั้งโครงการอยู่ติดกันแต่ไม่ถือว่าเป็นโครงการเดียวกัน โดยให้คำนึงถึงการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทในเครือเดียวกันเพิ่มเติมด้วย

(4) ให้บริษัทเจ้าของโครงการนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค กบินทร์ จังหวัดปราจีนบุรี ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมกรณีการสูบน้ำจากบึงโคกมะม่วง ตามรายงาน EIA ของนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค กบินทร์ อย่างเคร่งครัด รวมทั้งชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย

และ (5) ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพร่วมกับกระทรวงพลังงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงงานผู้ถูกร้องทั้ง 7 แห่ง นำหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UNGPs) มาใช้ในการประกอบธุรกิจ โดยเฉพาะการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD) การจัดให้มีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนพร้อมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้ และการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมเพื่อลดและเยียวยาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการ

2. กสม. ชี้ โรงพยาบาลเอกชนรุกล้ำลำรางสาธารณะประโยชน์บางแห่งในชุมชนศิริสุข จ.นครศรีธรรมราช
แนะหน่วยงานตรวจสอบแนวเขตที่ดินโดยประชาชนมีส่วนร่วม

นายภาณุพันธ์ สมสกุล ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนเมื่อเดือนมกราคม 2567 จากผู้ร้องห้าราย ที่อาศัยอยู่ในชุมชนศิริสุข ตำบลท่าวัง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ระบุว่า ประชาชนในชุมชนได้รับผลกระทบจากการออกโฉนดที่ดินรุกล้ำลำรางสาธารณะประโยชน์บางแห่ง ซึ่งเดิมลำรางบริเวณดังกล่าวเป็นที่ดินพื้นที่ลุ่มต่ำกร้างและปกคลุมไปด้วยป่ากกที่ไม่มีผู้ใดครอบครองเป็นเจ้าของ ประชาชนจึงเข้าจับจอง โดยสร้างที่พักอาศัยอยู่ตามแนวลำรางตั้งแต่ปี 2525 จนชุมชนขยายตัวมากขึ้นกลายเป็นชุมชนศิริสุข ต่อมาปี 2537 มีการออกเลขที่บ้านให้ประชาชนบางส่วน และประชาชนได้ทยอยเข้าไปอยู่อาศัยเพิ่มขึ้น จากนั้นปี 2556 มีการขอตั้งชุมชนกับเทศบาลนครนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกร้องที่ 2) มีการขอน้ำประปา ไฟฟ้า และทางสาธารณะ (ถนนหินคลุก) จนเมื่อปี 2563 จึงก่อตั้งชุมชนศิริสุขอย่างเป็นทางการ

อย่างไรก็ดี ปรากฏว่าเมื่อปี 2566 เจ้าหน้าที่ของสำนักงานที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกร้องที่ 1) ได้รังวัดแนวเขตโฉนดที่ดินของเอกชนแปลงที่ติดกับลำรางสาธารณะประโยชน์ รวมทั้งปักหลักหมุดแสดงแนวเขตล้ำเข้าไปในทางสาธารณะของชุมชนและบริเวณหน้าบ้านเรือนของผู้ร้อง และเอกชนเจ้าของที่ดินได้สร้างอาคารพาณิชย์ บ้านจัดสรร และโรงพยาบาล รุกล้ำเข้าไปในลำรางสาธารณะประโยชน์ ทำให้ชุมชนศิริสุขได้รับความเดือดร้อนจากน้ำท่วมขัง ทางสัญจรคับแคบ จึงขอให้ตรวจสอบแนวเขตที่แท้จริงของลำราง และการออกโฉนดทับเขตลำรางสาธารณะประโยชน์

กสม. ได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากทุกฝ่าย หลักกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน โดยบุคคลและชุมชนมีสิทธิในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรัฐพึงจัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม อันสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) ที่ประเทศไทยเป็นภาคี

จากการตรวจสอบเห็นว่า กรณีดังกล่าวมีประเด็นที่ต้องพิจารณา 2 ประเด็น ประเด็นแรก กรณีสำนักงานที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกร้องที่ 1) รังวัดสอบเขตโฉนดที่ดินสองแปลงของเอกชนที่รุกล้ำลำรางสาธารณะประโยชน์ เป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เห็นว่า โฉนดที่ดินแปลงแรกผู้ถือกรรมสิทธิ์ได้ยื่นขอรังวัดสอบเขตที่ดินเป็นการเฉพาะรายต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดฯ โดยช่างรังวัด ได้ทำการรังวัด และอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ได้มอบหมายให้ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ตำบลท่าซัก เป็นผู้ระวางแนวเขตในส่วนที่ติดกับที่สาธารณะประโยชน์ และปรากฏว่ามีการนำชี้และปักหลักหมุดแนวเขตที่ดินบริเวณกึ่งกลางของทางสาธารณะซึ่งอยู่ในเขตลำรางฯ และบางหมุดเลยเขตทางเข้ามาอยู่หน้าบ้านของประชาชนผู้ร้อง โดยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ได้ลงชื่อรับรองแนวเขตและไม่ได้มีการคัดค้านการนำชี้แนวเขตของเจ้าของที่ดินแปลงดังกล่าว

ส่วนโฉนดที่ดินแปลงที่สองบริษัทเอกชนเจ้าของโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง (ผู้ถูกร้องที่ 4) ได้ซื้อไว้เพื่อก่อสร้างลานจอดรถเพิ่มเติม และได้ยื่นคำขอรังวัดสอบเขตโฉนดที่ดินเป็นการเฉพาะรายต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดฯ โดยในวันรังวัดมีผู้แทนของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมาระวังแนวเขตด้วย ผลการรังวัดปรากฏว่า มีการนำชี้แนวเขตและปักหลักหมุดแนวเขตที่ดินเลยเข้ามาบนทางสาธารณะซึ่งอยู่ในแนวเขตลำรางฯ และมีหลักหมุดแนวเขตบางหลักเลยเขตทางสาธารณะมาปักอยู่บริเวณหน้าบ้านของประชาชนในชุมชนศิริสุข โดยผู้แทนของเทศบาลฯ ไม่ได้คัดค้านการรังวัด ในชั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า สำนักงานที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกร้องที่ 1) กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณีรังวัดสอบเขตโฉนดที่ดินสองแปลงของเอกชนรุกล้ำลำรางสาธารณะประโยชน์

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาถึงพื้นที่พิพาท ซึ่งเป็นลำรางสาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนชุมชนศิริสุขได้ก่อสร้างบ้านเรือนล้อมลำรางซึ่งมีสถานะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินดังกล่าวตามกฎหมาย เมื่อเอกชนนำชี้แนวเขต และช่างรังวัดปักหมุดแนวเขตล้ำเข้าไปบนทางสาธารณะของชุมชนศิริสุข และหลักหมุดแนวเขตบางส่วนเลยเขตทางสาธารณะมาปักอยู่บริเวณหน้าบ้านของประชาชน แต่ตัวแทนของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกร้องที่ 2) และอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกร้องที่ 3) ซึ่งมีหน้าที่ร่วมกันในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่ได้คัดค้าน และเมื่อสำนักงานที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกร้องที่ 1) มีหนังสือร้องเรียนขอให้ตรวจสอบเรื่องกรณีมีการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์แล้ว ผู้ถูกร้องที่ 2 ก็ไม่ได้ตรวจสอบให้ชัดเจนว่าขอบเขตของที่สาธารณประโยชน์อยู่บริเวณใด โดยอ้างเหตุว่าจะต้องแจ้งความดำเนินคดีบุกรุกกับประชาชนในพื้นที่ชุมชนศิริสุขก่อนนั้น เป็นเหตุผลที่ไม่อาจรับฟังได้ เนื่องจากการยื่นเรื่องตรวจสอบรังวัดแนวเขตที่สาธารณประโยชน์ จะต้องตรวจสอบให้ได้แนวเขตของลำรางฯ ที่แน่ชัดก่อน จากนั้น จึงสำรวจว่ามีบุคคลหรือสิ่งก่อสร้างใดรุกล้ำที่สาธารณประโยชน์หรือไม่ และต้องสอบสวนถึงประวัติความเป็นมาของที่สาธารณประโยชน์ให้เป็นที่ยุติว่า เกิดขึ้นมาอย่างไร ตั้งแต่เมื่อใด ซึ่งการแจ้งความดำเนินคดีเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่มีขอบเขตและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ที่แน่ชัดแล้ว

นอกจากนี้ การที่เทศบาลนครนครศรีธรรมราช ให้เหตุผลข้างต้นยังเป็นการยอมรับว่าประชาชนผู้ร้องทั้งห้าสร้างบ้านเรือนทับที่สาธารณประโยชน์จริง และหากเอกชนจะก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างใด ๆ จนประชิดถึงหลักหมุดแนวเขตย่อมเป็นการรุกล้ำทางสาธารณประโยชน์ และหากบริเวณดังกล่าวไม่ใช่ที่สาธารณประโยชน์ ผู้ถูกร้องที่ 2 ย่อมไม่สามารถสร้างหรือพัฒนาทางสาธารณประโยชน์ให้กับชุมชนศิริสุขขนานไปกับลำรางสาธารณประโยชน์ได้ ดังนั้นการที่เทศบาลนครนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกร้องที่ 2) และอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกร้องที่ 3) ไม่ตรวจสอบและปล่อยให้เอกชนปักหมุดแนวเขตรุกล้ำเข้ามาถึงทางสาธารณประโยชน์ และบริเวณหน้าบ้านของผู้ร้อง จึงเป็นการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ประเด็นที่สอง กรณีบริษัทเอกชนเจ้าของโรงพยาบาล (ผู้ถูกร้องที่ 4) ถมดินจากส่วนปลายของโฉนดแปลงหนึ่งลงในลำรางสาธารณะประโยชน์เพื่อสร้างถนนคอนกรีต และเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ผู้ถูกร้องที่ 2 ไม่ตรวจสอบ เป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เห็นว่า พื้นที่บริเวณที่บริษัทเอกชนถมดินเพื่อสร้างถนนคอนกรีต เป็นลำเหมืองสาธารณะประโยชน์ การจะใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเมื่อประชาชนได้ร้องเรียนว่าเอกชนก่อสร้างถนนคอนกรีตรุกล้ำลำรางสาธารณะประโยชน์ แต่เทศบาลนครนครศรีธรรมราช ผู้ถูกร้องที่ 2 กลับเพิกเฉย ไม่ตรวจสอบ รวมถึงการถมดินเพื่อสร้างถนนคอนกรีตของผู้ถูกร้องที่ 4 ยังทำให้ลำรางเสื่อมสภาพหรือแคบลงกว่าเดิม ส่งผลกระทบต่อการระบายน้ำของชุมชน จึงรับฟังได้ว่า เทศบาลนครนครศรีธรรมราช ผู้ถูกร้องที่ 2 ละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และบริษัทเอกชนผู้ถูกร้องที่ 4 กระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ด้วยเหตุผลข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2568 จึงมีข้อเสนอแนะให้นายกเทศมนตรีนครนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกร้องที่ 2) ยื่นคำขอต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อรังวัดสอบเขตที่สาธารณประโยชน์บางเงิน และออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง โดยให้นายอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกร้องที่ 3) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้ง ขอบเขต เนื้อที่ของที่สาธารณประโยชน์ และนำชี้แนวเขตที่สาธารณประโยชน์แปลงดังกล่าว ตลอดจนดำเนินการตรวจสอบการถมดินลงในลำรางสาธารณะประโยชน์เพื่อสร้างถนนคอนกรีตของบริษัทเอกชน (ผู้ถูกร้องที่ 4) โดยให้มีตัวแทนของประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบด้วย และให้ผู้ถูกร้องที่ 4 ดำเนินการตามผลการตรวจสอบของนายอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช โดยต้องจัดให้มีการรับเรื่องร้องเรียนจากชุมชนและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ตลอดจนจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่กระทบร่วมกับชุมชน โดยเฉพาะผลกระทบจากการก่อสร้างกำแพงสูงและถมดินเพื่อสร้างถนนคอนกรีตในบริเวณลำรางสาธารณะประโยชน์หรือการก่อสร้างอื่นที่กีดขวางทางระบายน้ำ อันเป็นสาเหตุให้เกิดน้ำท่วมขังในชุมชน

ทั้งนี้ หากตรวจสอบแนวเขตที่สาธารณประโยชน์บางเงินแล้วพบว่า มีการออกโฉนดที่ดินหรือเอกชนก่อสร้างถนนรุกล้ำที่สาธารณประโยชน์ ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกร้องที่ 1) ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ และเมื่อมีการสอบสวนการบุกรุกที่หรือทางสาธารณประโยชน์และการรังวัดสอบเขตที่สาธารณประโยชน์แล้วเสร็จ หากสภาพการใช้ประโยชน์ในที่สาธารณประโยชน์เปลี่ยนแปลงไปหรือมีประชาชนเข้าอาศัยอยู่เต็มพื้นที่แล้ว ให้เทศบาลนครนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกร้องที่ 2) และอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช (ผู้ถูกร้องที่ 3) สำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนในที่สาธารณประโยชน์ โดยจัดทำเป็นโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ที่มีการบุกรุกเพื่อจัดความยากจนและพัฒนาชนบท เพื่อเสนอให้คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช พิจารณาเข้าสู่กระบวนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามแนวทางของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ และประสานสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคมอย่างยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

26 กันยายน 2568